

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет/інститут філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія художньої творчості

Освітня програма Українська мова і література

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 014 Середня освіта

014.01 Українська мова і література Галузь знань

01 Освіта/ Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри Протокол
№1 від “30 ”серпня 2018 р.

ЗМІСТ

- Загальна інформація
- Анотація до курсу
- Мета та цілі курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Психологія художньої творчості
Викладач (-і)	Професор Піхманець Роман Володимирович
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-74
E-mail викладача	kaf.lit@ukr.lit
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС – 2 (90 год.)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Процеси творчого виникнення художніх явищ
2. Анотація до курсу	
<p>Психологія художньої творчості вивчає зумовленість художніх явищ суб'єктивними чинниками і базується на принципах психологічного детермінізму, а відповідна навчальна дисципліна розкриває сутність вказаного явища. При цьому головну увагу зосереджено на загальнотеоретичних питаннях психології творчості, проблемі художньої обдарованості й здібностей до літературно-творчої діяльності, а також на художньо-творчому процесі як її центральному положенні. Психологічні характеристики літературного таланту і категорія творчого процесу вивчаються в єдності й діалектичній залежності, а остання осмислюється головним чином із погляду її психологічних основ і процесуальної структури. Опорними поняттями курсу є вчення про співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчій діяльності, художньої інтуїції та її ролі в формуванні художніх явищ, психологічні механізми виникнення художнього задуму.</p>	
3. Мета та завдання курсу	
<p>Мета викладання дисципліни «Психологія художньої творчості» полягає у тому, щоб ознайомити студентів з одним із аспектів психологічного підходу до вивчення художніх явищ, що характеризує їх із позицій зумовленості внутрішньою природою автора</p> <p>Лекційний курс має на меті ознайомити студентів-філологів із загальнотеоретичними питаннями психології художньої творчості, висвітлити проблему психологічної сутності художньої обдарованості, охарактеризувати художньо-творчий процес як головний аспект дослідження питань психології творчості, а також головні сили творчого синтезу. Завдання проведення практичних занять:</p> <ul style="list-style-type: none"> • зорієнтувати студентів у тому, як ставитися до матеріалів самостережень письменника; • розглянути психологічні типи письменників; • навчити практично визначати, в чому полягає психологічна сутність того чи того автора; • з'ясувати, в чому полягає сутність психологічного підходу до осмислення художніх явищ; • які об'єктивні й суб'єктивні чинники впливають на генезу художнього образу; • які психологічні механізми виникнення естетичного враження. <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> – особливості психологічного підходу до вивчення художніх явищ; – предмет і завдання психології художньої творчості; – головні методи дослідження питань психології художньої творчості; – художня обдарованість, здібності до літературно-творчої діяльності; 	

- структура художньої обдарованості;
- особливості літературного таланту;
- головні аспекти вивчення художньо-творчого таланту;
- загальні закономірності творчої праці письменника.

4. Результати навчання (компетентності)

Наслідком вивчення курсу повинно стати:

- спроможність вирішувати в процесі навчання й подальшої професійної діяльності спеціалізовані завдання в галузі літературознавства й суміжних наук, опираючись на новітню теорію й методологію;
- уміння комплексно застосовувати набуті знання і забезпечувати на належному рівні навчально-виховний процес у загальноосвітніх навчальних закладах;
- здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями, науковими принципами й ефективними підходами, реалізовувати сучасні методики й освітні технології викладання літератури в загальноосвітніх навчальних закладах; здатність бути креативним, застосовуючи здобуті знання в практичній галузі;
- уміння ставити й вирішувати науково-філологічні проблеми, залучаючи досвід суміжних наук;
- здатність до аналізу й інтерпретації літературно-художніх явищ «на стику» різних наукових дисциплін;
- спроможність вільно оперувати науковою термінологією зі сфери літературознавства й психології при вирішенні професійних завдань;
- розуміння сутності й специфіку психологічного підходу до вивчення художніх явищ;
- уміння практично застосовувати методологічний інструментарій психології творчості до вивчення літературно-художніх явищ і до шкільної практики;
- спроможність практично застосовувати головні методи дослідження питань психології художньої творчості для забезпечення навчально-виховного процесу в загальноосвітніх навчальних закладах;
- здатність використовувати знання про структуру художньої обдарованості й здібності до літературно-творчої діяльності у професійній діяльності;
- розуміння загальних закономірностей творчої праці письменника і методики їх вивчення на уроках української літератури.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12
Практичні	18
самостійна робота	60

Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
5	014 Середня освіта 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	Третій	Нормативний		
Тематика Курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, Год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Тема 1. Загальнотеоретичні питання психології творчості. Вступ. Проблема наукового статусу психології творчості. Предмет і завдання психології творчості. Джерела вивчення психології творчості. Головні методи дослідження питань психології художньої творчості. Евристичний	Лекція 2 год, самостійна робота 15 год	1-28	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год	Максимальна оцінка – 5 балів	упродовж семестру згідно з розкладом занять

<p>потенціал психології художньої творчості на уроках української літератури.</p>					
<p>Тема 2. Психологічні характеристики художнього таланту. Загальнот еоретичні питання художньої обдарованості. З історії вивчення художніх здібностей.</p>	<p>Лекція 4 год, практичних занять 6 год., самостійна робота 15 год</p>	<p>1-28</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів</p>	<p>упродов ж семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>Проблема співвідношення загальних і спеціальних здібностей у структурі художньої обдарованості.</p> <p>«Вертикальна» структура художньої обдарованості.</p> <p>«Горизонтальна» структура художньої обдарованості.</p> <p>Специфіка літературного таланту.</p> <p>Використання окремих аспектів теми в шкільній практиці.</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>Тема</p> <p>3.Головні аспекти вивчення творчого процесу.</p> <p>Деякі загальнотеоретичні питання вивчення художньо-творчого процесу.</p> <p>Типологія творчих процесів.</p> <p>Психологічні основи художньо-</p>	<p>Лекція 4 год, практичних занять 6 год., самостійна робота 6 год</p>	<p>1-28</p>	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год</p>	<p>Максимальна оцінка – 5балів</p>	<p>упродовж семестру згідно з розкладом занять</p>

<p>творчого процесу.</p> <p>Проблема співвідношення свідомого й неусвідомлюваного психічного в творчому процесі.</p> <p>Вчення про особливості творчої праці письменника й народження художнього образу на уроках літератури.</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>Тема 4. Динаміка творчої думки письменника. Проблема внутрішньої потреби духовно- творчої діяльності. Процесуальна структура творчої активності та її типологічно спільні моменти. «Хвилини творчих натхнень» і проблеми їх вивчення. Написання твору: механічний процес чи результат творчої діяльності. Художнє сприймання як внутрішній момент творчого процесу та його завершальний етап. Методика вивчення питань художньої</p>	<p>Лекція 2 год, Практичнезан яття 6 год, Самостійна робота 15 год</p>	1-28	<p>опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год</p>	<p>Максимальна оцінка – 5 балів</p>	<p>упродов ж семестру згідно з розкладо м занять</p>

інтуїції, натхнення, виникнення і розгортання творчого задуму в школі.					
	Лекція 2 год, Практичне заняття 2 год, Самостійна робота 6 год	1-28	опрацювати відповідні наукові джерела, 2 год	Максимальна оцінка – 5балів	упродов ж семестру згідно з розкладо м занять

--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною на ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи (Див. пункт «9.3. Види контролю» Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»). Загальні 100 балів охоплюють: 40 балів за практичні заняття, 30 балів за підсумкову контрольну роботу і 30 балів за реферат.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення Питань
Семінарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання всіх запланованих програмою курсу форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для зарахування курсу –50.
7. Політика курсу	
Політика курсу: Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення 1 і Положення 2	
8. Рекомендована література	
<p>1. Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст.. / За ред.. М. Зубицької. – Львів, 2002.</p> <p>2. Арнаутов М. Психологія літературного творчества / Михаил Арнаутов. – М., 1970.</p> <p>3. Басин Е. Психологія художественного творчества: Личностный подход / Е. Я. Басин. – М., 1985.</p> <p>4. Бассин В., Прангшвили А., Шерозия А. О проявлении бессознательного в художественном творчестве // Вопросы философии. – 1978. – № 2. – С. 57–69.</p> <p>5. Белецкий А. В мастерской художника слова // Белецкий А. Избранные труды по теории литературы / А. И. Белецкий. – М., 19964. – С. 51–233.</p> <p>6. Білоус П. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції / Петро Білоус. – Житомир, 2009.</p> <p>7. Васадзе А. Проблема художественного чувства: Вопросы психологии художественного творчества / А. Г. Васадзе. – Тбилиси, 1978.</p> <p>8. Выготский Л. Психология искусства / Л. С. Выготский. – М., 1987.</p> <p>9. В'язовський Г. Творче мислення письменника / А. Г. В'язовський. – К., 1982.</p> <p>10. Гроф С. За пределами мозга: Рождение, смерть и трансценденция в психотерапии / Станислав Гроф. – М., 1993.</p> <p>11. Ковалев А., Мясичев В. Психологические особенности человека. – Т. 2: Способности. – Л., 1960.</p> <p>12. Лосев А. Диалектика творческого акта: краткий очерк / А. Ф. Лосев // Контекст 1981: Литературно-теоретические исследования. – М., 1982. – С. 48–78.</p> <p>13. Макаров А. П'ять ять етюдів: підсвідомість і мистецтво. Нариси з психології творчості</p>	

/ Анатолій Макаров. – К., 1990.

14. Мейлах Б. Процесс творчества и художественное восприятие (Комплексный подход: опыт, поиски, перспективы) / Б. С. Мейлах. – М., 1985.

15. Миронов А. Минуты поэтических вдохновений: Проблемы психологии творчества / А. В. Миронов. – Ярославль, 1970.

16. Обдарованість. Творчість. Здібності / За ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. – Житомир, 2006.

17. Парандовський Я. Алхімія слова / Ян Парандовський. – К., 1991.

18. Піхманець Р. Методологічні аспекти вивчення творчого процесу / Р. В. Піхманець // Слово і час. – 1990. – № 11. – С. 67–76.

19. Піхманець Р. Психологія художньої творчості: Теоретичні та методологічні аспекти / Р. В. Піхманець. – К., 1991.

20. Платонов К. Проблема способностей / К. К. Платонов. – М., 1972.

21. Психология процессов художественного творчества: Сборник статей // Под ред. Б. С. Мейлаха. – Л., 1980.

22. Психология художественного творчества: Хрестоматия. – Минск, 1999.

23. Розет И. Психология фантазии / И. М. Розет. – Минск, 1977.

24. Франко І. Із секретів поетичної творчості / Іван Франко. – К., 1969.

25. Фрейд З. Нариси з психоаналізу / Зигмунд Фрейд. – К., 1997.

26. Шляхова Н. Емоції і художня творчість / Н. Шляхова. – К., 1981.

27. Юнг К.-Г. Психологические типы / К.-Г. Юнг. – М., 1995.

28. Юнг К.-Г. Архетип и символ / К.-Г. Юнг. – М., 1992.

- Моклиця М. Основи літературознавства. Посібник для студентів. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. – 192с.
- 19. Пospelов Г.Н. Искусство и эстетика. – Москва: Искусство, 1984. – 325с.
- 20. Слово.Знак. Дискурс. Антологія світовоїлітературно-критичної думки ХХ століття / За ред. М.Зубрицької.–Львів:Літопис,1996.–600с.
- 21. Теорія літератури в Польщі: Антологія текстів: Друга половина ХХ– початок ХХІ ст. [Текст] : збірник / Упоряд. Б. Бакули; Ред. В. Моренця, Пер. з польск. С. Яковенка. – К. : Києво-Могилянська Академія, 2008.–531с.
- 22. Ткаченко А. Мистецтво слова.—К.: Правда Ярославичів, 1998.
- 23. Ференц Н.С. Основи літературознавства [Текст]: підручник / Н.С. Ференц. – К.: Знання, 2011. – 431с.
– (Вища освіта ХХІ століття).
- 24. Хализев В.Е. Теория литературы. – Москва: Высшая школа, 2000. – 398с.
- 25. Чижевський Д.І. Історія української літератури: Від початків до доби реалізму. – Тернопіль: Феміна, 1994. – 480с.

Викладач доктор філологічних наук, професор **Р. В. Піхманець**

